

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยทวีความรุนแรงขึ้น อัตราการผลิตขยะมูลฝอยก็เพิ่มมากขึ้นสาเหตุมาจากการเพิ่มของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม นับเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องจัดการและแก้ไข ขยะมูลฝอยเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดความสกปรกและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการกองบนพื้น ซึ่งเป็นวิธีการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีมูลฝอยเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปกำจัด โดยวิธีการหมักทำปุ๋ยและวิธีเผาในเตาเผา ปัจจุบันพบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสำหรับการดำเนินงานเก็บรวบรวมและกำจัดมูลฝอยของชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศจะตกประมาณ 200 – 400 บาท/ตัน ของมูลฝอยที่เก็บขนมาได้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2553) นอกจากนี้ยังขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญในด้านต่างๆ รวมทั้งยังไม่มีแผนในการจัดการอย่างรัดกุม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีโครงการเปิดสอนหลักสูตรต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 มีนักศึกษาทั้งหมด 15,923 คน แบ่งเป็นภาคปกติ จำนวน 14,927 คน ภาค กศ.บป. จำนวน 936 คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554) ดังนั้นปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ปัญหาจากขยะมูลฝอยอันมีสาเหตุโดยตรงจากการบริโภคในการดำรงชีวิตของบุคลากรและนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยฯ นอกจากนี้ยังมีแม่ค้าจากข้างนอกมาจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มเป็นประจำ มีตลาดนัดทุกวันพฤหัสบดีและวันอาทิตย์ ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ เป็นพลาสติก ขวดน้ำ โฟม ฯลฯ เนื่องจากเป็นวัสดุที่ให้ง่าย ใช้คล่อง สะดวก เมื่อใช้แล้วก็ทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ หรือมีถังขยะมูลฝอยแต่ไม่ทิ้งลงถัง ไม่มีการแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเพิ่มภาระในการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปัจจุบัน โดยการศึกษาปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยของด้านกายภาพ (Physical Characteristics) รวมถึงศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยฯ และศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข และเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนหา

มาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามให้ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปริมาณและองค์ประกอบทางกายภาพของขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีพื้นที่ทั้งหมด 454 ไร่ มีอาคารทั้งหมด 57 หลัง

1.3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 15,923 คน จากทั้งหมด 7 คณะ โดยแบ่งออกเป็นนักศึกษาภาคปกติ 14,927 คน และนักศึกษาภาค กศ.บป. จำนวน 936 คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554)

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง บรรดาสิ่งของเหลือทิ้งจากการอุปโภคบริโภค ของ บุคลากรและนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและทำให้เกิดมลพิษ

สถานการณ์ขยะมูลฝอย หมายถึง ปริมาณ การเกิดขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ ได้แก่ กระดาษ บรรจุภัณฑ์กระดาษ โลหะ แก้ว ยาง หนัง ไม้ เศษอาหาร และอื่นๆ จากอาคารเรียนภายในมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคามเฉลี่ยต่อวัน หน่วยเป็นกิโลกรัม

การจัดการขยะมูลฝอย (Solid Waste Management) หมายถึง การดำเนินการกักเก็บ ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอยภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึก หรือท่าทีของนักศึกษาต่อการจัดการขยะมูลฝอยใน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบ

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักศึกษาเกี่ยวกับการ จัดการขยะมูลฝอย

ความรู้ (Nnowledge) หมายถึง ความรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในการจัดการขยะมูล ฝอยในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบถึงปริมาณขยะมูลฝอย และองค์ประกอบทางกายภาพของขยะมูลฝอยในปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.5.2 ทราบถึงการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน ตำแหน่งจุดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยและ วิธีการเก็บขนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.5.3 ทราบถึงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาใน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.5.4 สามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การวางแผนและมาตรการในการ จัดการขยะมูลฝอยในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการ วางแผนในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้

1.6 ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณและองค์ประกอบทางกายภาพของขยะมูลฝอยได้ดำเนินงานวิจัยในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2554
- 2) การทำแบบสอบถามความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้ดำเนินงานวิจัยในเดือน มกราคม พ.ศ. 2555

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY